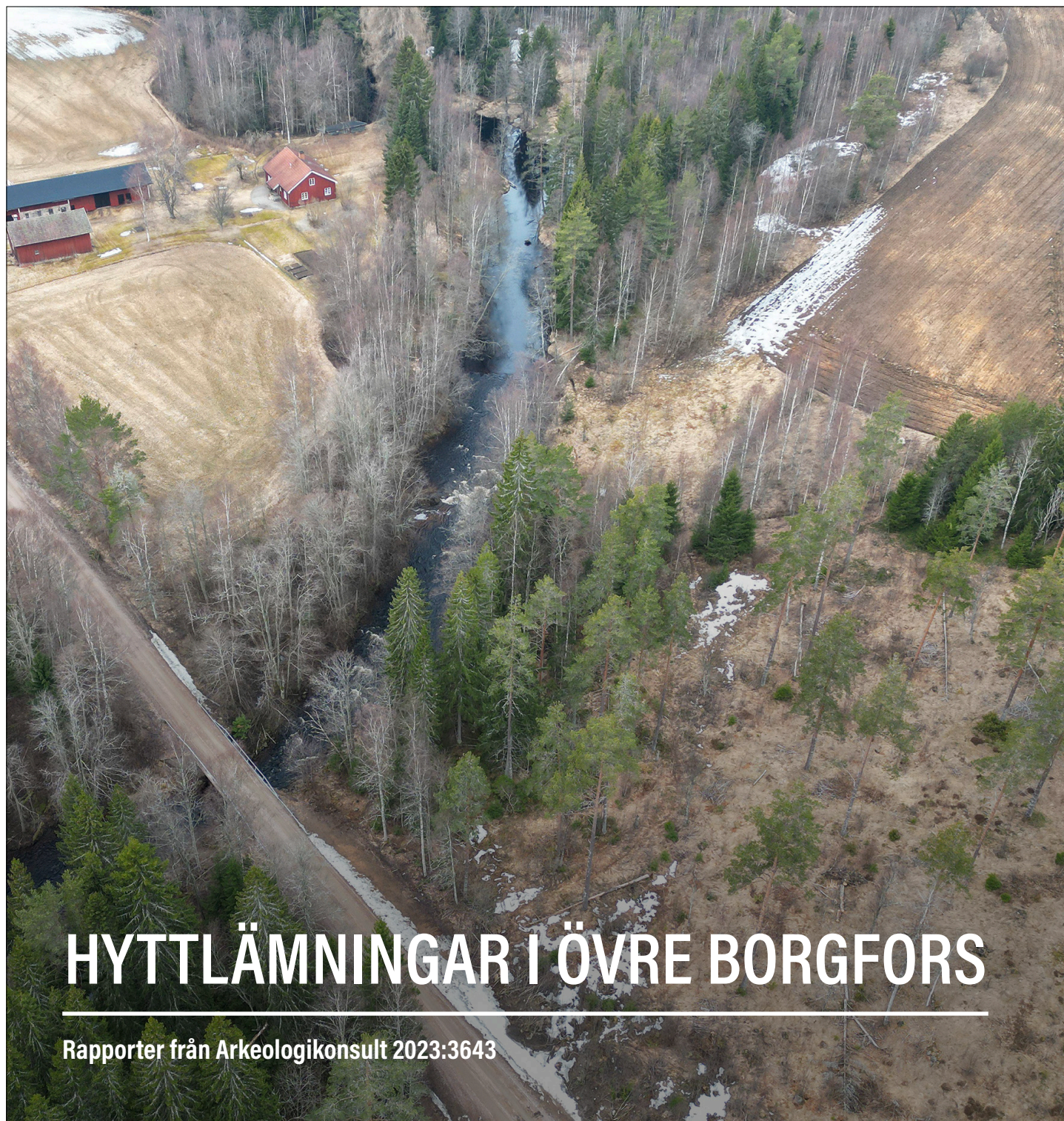

HYTTLÄMNINGAR I ÖVRE BORGFORS

Rapporter från Arkeologikonsult 2023:3643

Arkeologisk kontroll
Lämning L2003:8833, L2003:8300
Fastighet Prästbyn 1:9 och 1:15
Skinnskatteberg socken
Skinnskatteberg kommun
Västmanland län
Projektnummer 3643

Författare Daniel Matsenius

Uppdragsgivare:	Länsstyrelsen i Västmanlands län
Länsstyrelsens diarienummer:	431-485-2023
Länsstyrelsens beslutsdatum:	2023-03-21
Uppdragsnr i KMR:	202300298
Företagare:	Föreningen Sportfiske För Morgondagen
Fastighet:	Prästbyn 1:9 och 1:15
Berörda lämningar, KMR:	L2003:8833, L2003:8300
Typ av undersökning:	Arkeologisk kontroll
Utförandetid, fältarbete:	12 april 2023
Inmätningssystem:	RTK-GPS
Koordinatsystem:	SWEREF99 TM
Höjdssystem:	RH2000
Projektledare:	Daniel Matsenius
Rapportansvarig:	Daniel Matsenius
Fältpersonal:	Daniel Matsenius
Planer och layout:	Ida Söderström
Fynd:	Inga fynd tillvaratogs

ARKEOLOGIKONSULT

Karins väg 5, 194 61 Upplands Väsby
Tel: 08-590 840 41
www.arkeologikonsult.se

Fastighetskartan (Topografi 10 och Fastighetsindelning): ©Lantmäteriet
Drönarbild: Spridningstillstånd Lantmäteriet, ärendenummer LM2023/018694.
Omslagsbild: Vy över Hedströmmen och Ribäcksbron. Undersökningsområdet låg direkt till höger om bron. Foto från nordöst.

Upphovsrätt, där inget annat anges, enligt Creative Commons licens CC BY.
Villkor finns tillgänglig på <http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/deed.sv>

HYTTLÄMNINGAR I ÖVRE BORGFORNS

Rapporter från Arkeologikonsult 2023:3643

Arkeologisk kontroll

Lämning L2003:8833, L2003:8300

Fastighet Prästbyn 1:9 och 1:15

Skinnskatteberg socken

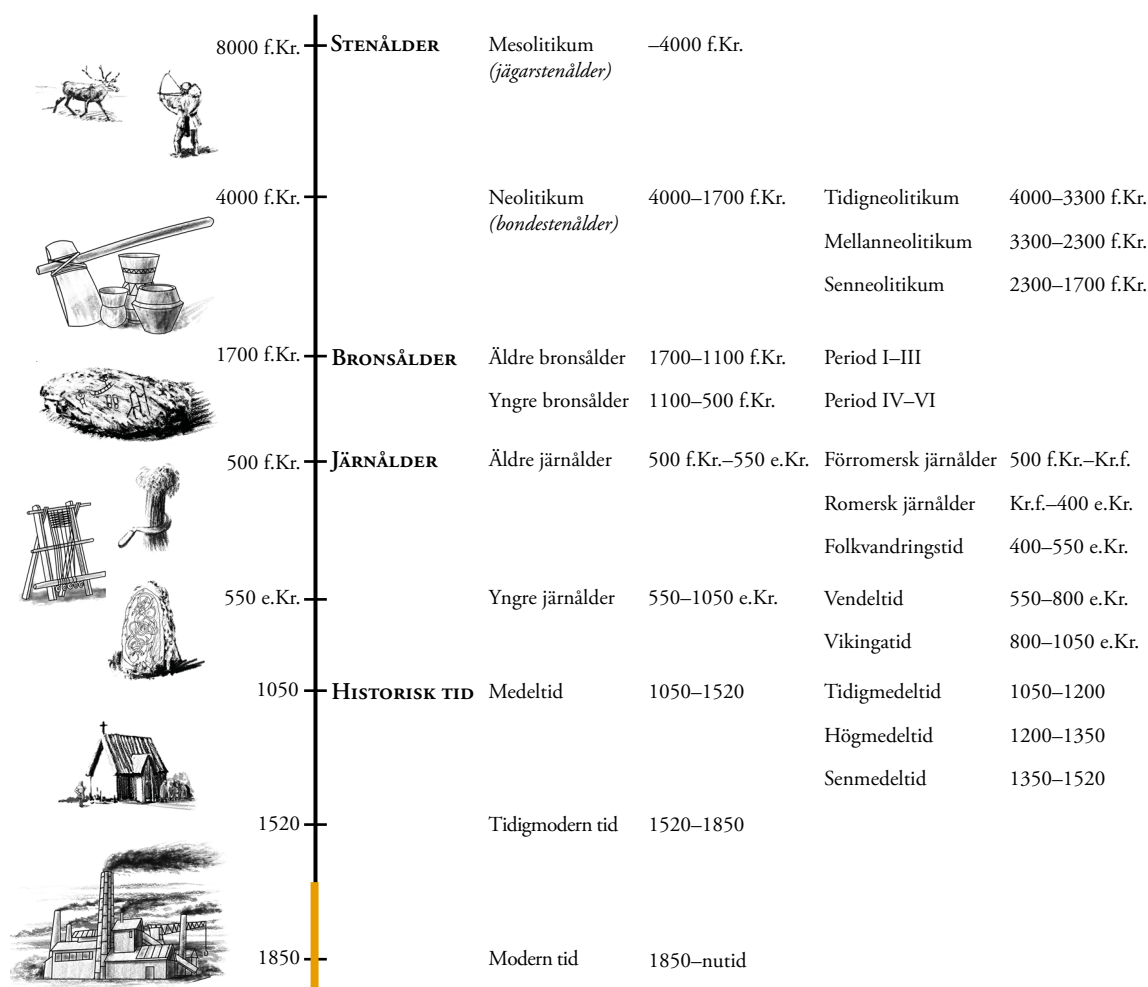
Skinnskatteberg kommun

Västmanland län

Projektnummer 3643

Författare Daniel Matsenius

ANTIKVARISK BEDÖMNING

Antikvarisk bedömning anger hur man enligt kulturmiljölagen (1988:950), och till viss del även skogsvårdslagen (1979:429), bedömt lämningen och dess eventuella lagskydd vid registreringstillfället. Den slutgiltiga bedömningen görs alltid av Länsstyrelsen.

Fornlämning är en lämning som omfattas av skydd enligt kulturmiljölagen. För att en lämning ska kunna bedömas som fornlämning krävs att den tillkommit före 1850, är en lämning efter människors verksamhet under forna tider, som har tillkommit genom äldre tiders bruk och som är varaktigt övergiven. Det är förbjudet att utan tillstånd från Länsstyrelsen rubba, ta bort, gräva ut eller på annat sätt ändra eller skada en fornlämning.

Möjlig fornlämning innebär att man vid registreringstillfället inte kunnat ta ställning till om lämningen är en fornlämning

eller inte. Lämningen måste vara bekräftad i fält. Möjlig fornlämning kan även anges för en lämning som har undersökts i samband med en arkeologisk undersökning, men där man inte fastställt lämningens utbredning.

Övrig kulturhistorisk lämning används för kulturhistoriska lämningar som har tillkommit efter 1850, men som ändå anses ha ett antikvariskt värde. Bedömningen används även för vissa lämningar som inte uppvisar fysiska spår, till exempel fyndplats eller plats med tradition.

Ingen antikvarisk bedömning används för lämningar som blivit helt borttagna genom en arkeologisk undersökning eller förstörda. Inget skydd enligt kulturmiljölagen kvarstår. Lämningar som endast är kända via kartmaterial, skriftlig eller muntlig källa och inte har kunnat återfinnas i fält, kan inte heller ha en antikvarisk bedömning.

INNEHÅLL

SAMMANFATTNING.....	7
INLEDNING	7
TOPOGRAFI OCH FORNLÄMNINGSMILJÖ	8
GENOMFÖRANDE	10
RESULTAT	10
Kart- och arkivstudie.....	10
Arkeologisk kontroll	12
SLUTSATS	15
REFERENSER	16
Litteratur	16
Digitala källor	16
Kartor	16
BILAGOR.....	17
Bilaga 1. Kontexter	17

Figur 1. Platsen för den arkeologiska kontrollen i Övre Borgfors i Skinnkatteberg. Mot bakgrund av Terrängkartan, skala 1:50 000.

SAMMANFATTNING

I samband med att Föreningen Sportfiske För Morgondagen planerade att utföra biotopvårdande åtgärder vid Övre Borgfors i Hedströmmen har Arkeologikonsult utfört en arkeologisk undersökning i form av arkeologisk kontroll inom de sedan tidigare registrerade hyttlämningarna L2003:8833 och L2003:8300. Arbetet utfördes på uppdrag av Länsstyrelsen i Västmanlands län under april 2023. Syftet med den arkeologiska kontrollen var att förhindra skada på fornlämningarna. Tre stenkonstruktioner närmast bäckfåran markerades ut med avspärrningsband för att markera att stenen inte fick användas till de biotopvårdande åtgärderna inom bäckfåran.

Inom det berörda området har hyttverksamhet bedrivits sedan 1700-talet och möjligen även tidigare. Under senare perioder har även flottningsverksamhet förekommit på platsen.

Hyttlämningen L2003:8833 var tidigare registrerad i Kulturmiljöregistret som *övrigt kulturhistorisk lämning* och uppdelad på en punkt och två polygoner på vardera sida Hedströmmen. Efter den arkeologiska kontrollen har lämningens status ändrats till *fornlämning* då en möjlig dammkonstruktion och ett möjligt brofäste potentiellt har uppkommit under 1700-talet. Utbredningen i Kulturmiljöregistret för L2003:8833 har även ändrats till att endast utgöras av en polygon på norra sidan Hedströmmen. Den polygon som tidigare markerade L2003:8833 på södra sidan Hedströmmen har fått ett nytt lämningsnummer (L2023:1252) och fått status *övrig kulturhistorisk lämning*. Detta på grund av att lämningen endast utgörs av en yta som är kol- och sotfärgad.

INLEDNING

Arkeologikonsult har på uppdrag av Länsstyrelsen i Västmanlands län (dnr 431-485-2023) utfört en arkeologisk undersökning i form av arkeologisk kontroll inom hyttlämningarna L2003:8833 och L2003:8300. Den arkeologiska kontrollen utfördes under april 2023 i samband med att Föreningen Sportfiske För Morgondagen planerade att utföra

biotopvård vid Övre Borgfors uppströms Ribäcksbäcken. Åtgärderna planerades att bestå av tillförsel av sten och grus samt återföra bortrensad sten- och blockmaterial till åfåran. Syftet med den arkeologiska kontrollen var att förhindra skada på fornlämningarna.

TOPOGRAFI OCH FORNLÄMNINGSMILJÖ

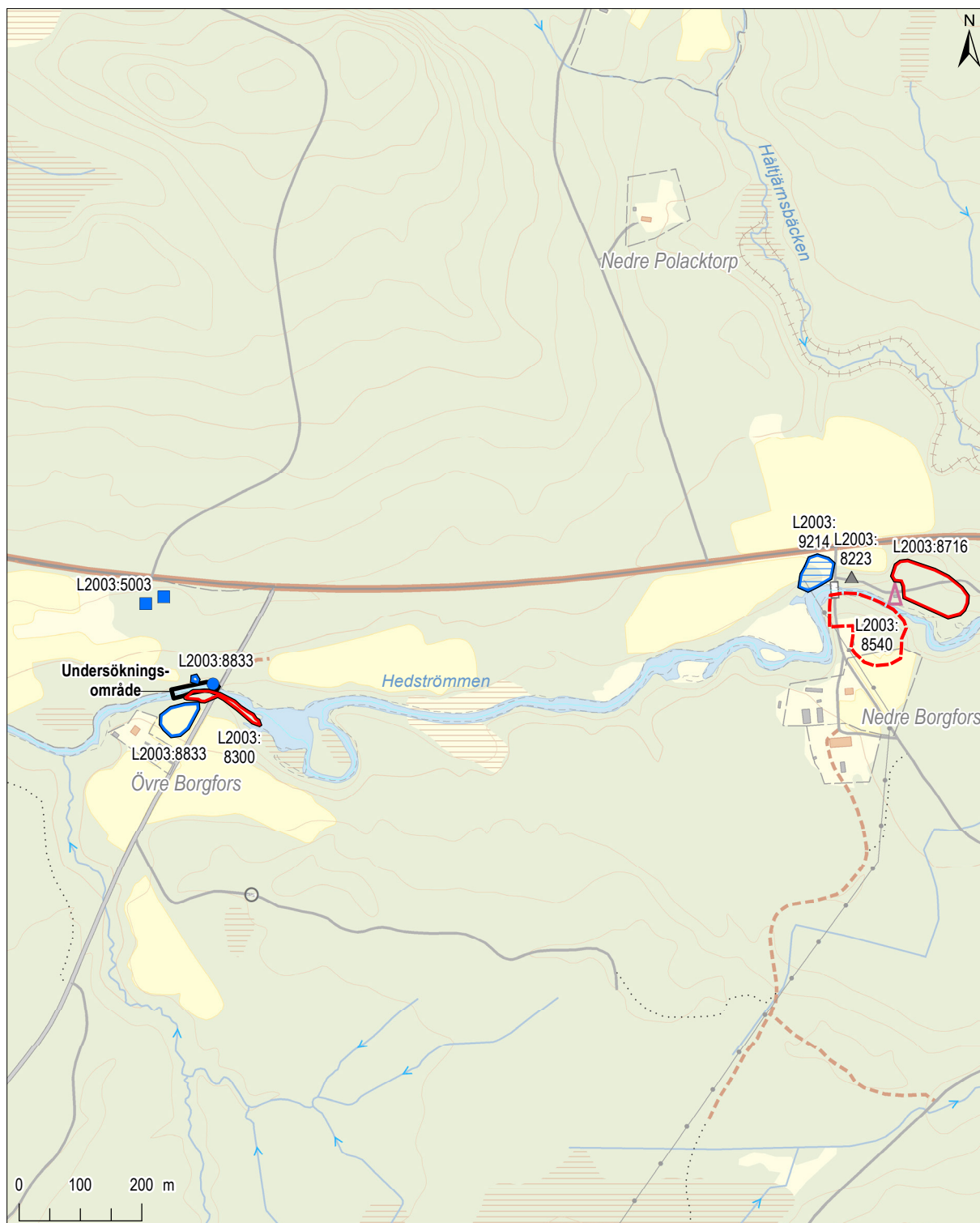

Figur 2. Översikt över Hedströmmen. Till vänster i bild syns slaggvarpen L2003:8300. Foto från öster.

Det aktuella området ligger i Hedströmmen inom Skinnskattebergs kommun. Hedströmmen flyter i en bäckravin och området närmast bäcken präglas av tät skogsmark. På den högre liggande marken bortom bäckfåran återfinns åker- och skogsmark (figur 2). Övre Borgfors är en del av ett större fornlämningskomplex inom Bergslagen som består av bergs- och skogsbrukslämningar. Inom undersökningsområdet återfinns en cirka 140 meter lång slaggvarp (L2003:8300) som täcker resterna av den hytta och hammarsmedja som stått på platsen. Flertalet diffusa stenkonstruktioner är även sedan tidigare registrerade inom hyttlämningen L2003:8333. Cirka 1 kilometer nedströms vid Nedre Borgfors återfinns ytter-

ligare hyttlämningar (figur 3). För en mer detaljerad beskrivning av bruken längs med Hedströmmen se (Berger 2017).

Efter bruksverksamheten lagts ner har flottning bedrivits i Hedströmmen. Äldre hyttkonstruktioner har möjligen störts eller helt rivits i samband med detta. Längs med bäckfåran finns antydning till rester av timmerlänsar. Dessa flottningskonstruktioner har i sin tur fått en del åverkan av bäver inom Hedströmmen då nya trädstammar inom bäckfåran potentiellt blandas och flyttas runt med äldre material från timmerlänsar.

Figur 3. Undersökningsområdet med närliggande lämningar enligt Kulturmiljöregistret (KMR). Mot bakgrund av Fastighetskartan, skala 1:10 000.

Undersökningsområde	Övrig kulturhistorisk lämning (KMR)
Fornlämning (KMR)	● Hyttlämning
Hyttlämning	■ Område med skogsbrukslämningar
Hyttområde	Hyttlämning
Ingen antikvarisk bedömning (KMR)	Husgrund, historisk tid
▲ Hammare/smedja	

GENOMFÖRANDE

Utöver fältarbetet genomfördes även en enklare kart- och arkivstudie inom Lantmäteriets historiska kartor och Kulturmiljöregistret. Inom fältarbetet för den arkeologiska kontrollen genomfördes först inventering för att lokalisera de tidigare registrerade lämningarna i anslutning till Hedströmmen och för att hitta tidigare oregistrerade lämningar. Anläggningar närmast bäckfåran prioriterades då det var dessa som primärt skulle kunna påverkas av ingreppet. Påträffade stenkonstruktioner märktes sedan upp med avspärrningsband och delvis med sprayfärg för att markera att sten från dessa inte fick användas till biotopvårdande åtgärder inom bäcken. Alla påträffade anläggningar beskrevs och mättes in med RTK-GPS. Både norr och söder om

bäckfåran var lämningarna ansevärt övertorvade och täckta av växtlighet, detta försvårade upptäckten av nya potentiella lämningar. På grund av den täta växtligheten gjordes alla GPS-inmätningar även med en felmarginal om 2–3 meter, dessa har i efterhand försökt korrigeras i största möjliga mån. Vid undersökningstillfället rådde högvatten vilket gjorde att tre tidigare registrerade stenkistor som ska ligga öster om Ribäcksbron inte påträffades (figur 4), då dessa beskrivs vara synliga endast vid lågvatten (KMR, 2003:8833). Vattennivån tillsammans med växtligheten försvårade även fotodokumentationen av de olika konstruktionerna. Se i stället figur 6 för plankarta över ytan och bilaga 1 med längre kontextbeskrivningar.

RESULTAT

Kart- och arkivstudie

Enligt uppgift från Kulturmiljöregistret tillkom den så kallade Borgforshyttan 1744: Jordebok 1818, landsarkivet, U:a: ”Borgfors der Plöjningshyttanfordom stått tillkockm 1744 genom inflyttning från Skinnsberg (KMR). Hyttan vid Övre Borgfors har legat i närheten av hemmanet Plöjningen, utifrån Jordeboks uppgifterna kan man tolka det som att det legat en äldre hytta som varit känd som Plöjningshyttan innan platsen börjar benämnas som Borgfors.

Hyttlämningar vid Övre Borgfors återfinns i tydligt i kartmaterial från 1700-talet. På en karta från 1759 återfinns en bro över Hedströmmen, uppskattningsvis inom samma område där dagens bro ligger (figur 4). Strax sydväst om denna har en hammarsmedja legat, på samma plats där slagghvarpen L2003:8300 idag är registrerad. På södra sidan bäcken är två

kålgårdar och ett kolhus utritat. Noterbart är att en idag riven dammvall finns markerad något uppströms i bäcken. På en ej färglagd konceptkarta av 1759-års karta finns en kortare beskrivning av hammaren i Borgfors (akt 19-ski-106). På konceptkartan finns även en smedja utritad bland kålgårdarna och kolhuset. I samma korta beskrivning som berör hammaren nämns även smedjorna. Någon smedja återfinns som sagt inte på den slutgiltiga kartan från 1759.

På en karta från 1795 är hammaren fortfarande med men på platsen där det 1759 var utritat kolhus och kålgårdar ligger nu tre smedjor (figur 5). Den ovan nämnda dammvallen är borta, möjligen har det funnits dammluckor vid bron strax nedströms om hammaren, dessa ska i så fall endast kunnat användas för att reglera flödet för än mer nedströmsliggande hyttlämningar.

Figur 4. Geometrisk avmätning från 1759 över hyttlämningarna vid dagens Övre Borgfors. Närmast vattnet är hammarsmedjan utritad. Karta ej rektifierad.

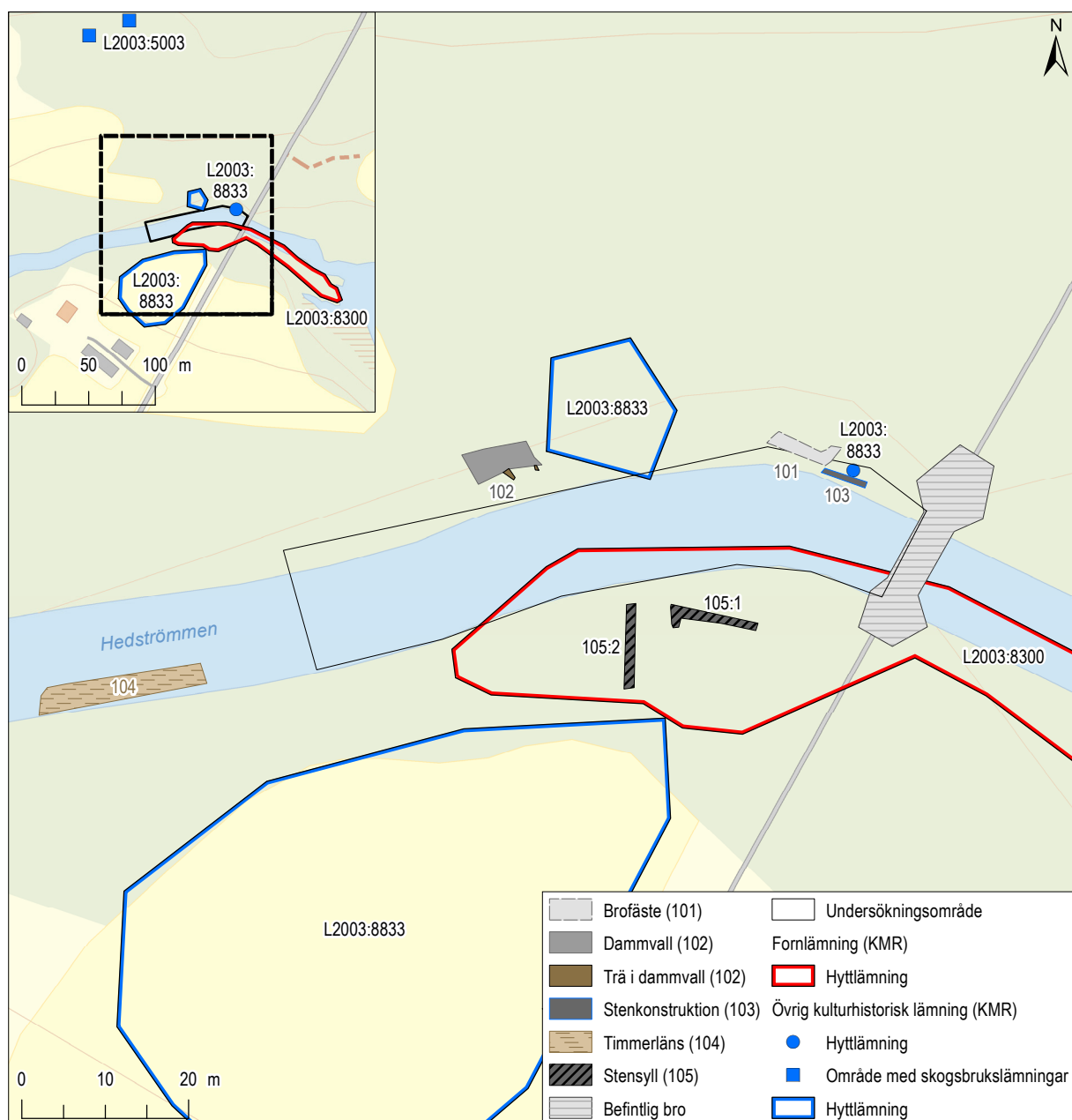
Figur 5. Gränsbestämningsskarta från 1795 över hyttlämningarna vid dagens Övre Borgfors. Karta ej rektifierad.

Arkeologisk kontroll

Hyttlämning L2003:8833

Väster om Ribäcksbron längs med Hedströmmens norra strand finns sedan tidigare tre registrerade stenkonstruktioner (KMR). Vid den arkeologiska kontrollen mättes tre stenkonstruktioner in (101–103; figur 6), varav en var mer antikvariskt otydlig än de övriga (103). Av dessa tre inmätta konstruktioner överstämde en med de sedan tidigare registrerade lämningarna (101).

De två sedan tidigare registrerade lämningarna som ej påträffades med säkerhet bestod av en stenrad som ska vara cirka 10 meter lång och ligga i nord-sydlig riktning. Eftersom Hedströmmen ligger i öst-västlig riktning prioriterades inte lokaliseringen av stenraden då den med sin nord-sydliga riktning inte riskerades störas av ingrepp i bäckfåran. Den andra lämningen bestod av en stenradbildande kant som ska ligga direkt mot bäcken. Detta stämmer in på den inmätta anläggningen 102, dock överensstämmer inte de tidigare registrerade avstånden mellan konstruktionerna. Även den beskrivna höjden på anläggningarna skiljer sig åt (KMR).

Figur 6. Dokumenterade anläggningar tillsammans med lämningar enligt Kulturmiljöregistret (KMR). Mot bakgrund av Fastighetskartan, skala 1:800. Översikt i skala 1:5 000.

Stenkonstruktion 101

Cirka 10 meter väster om den befintliga bron påträffades en kallmurad stenkonstruktion i två skift med stenar i storleken 0,3–0,6 meter (figur 7). Anläggningen var övertorvad och dess utbredning är ungefärlig (bilaga 1). I väst avgränsades den av ett markfast block. I Kulturmiljöregistret har anläggningen tolkats som ett möjligt brofäste (KMR). Enligt det historiska kartmaterialet har en bro gått över Hedströmmen på den här ungefärliga platsen sedan 1700-talet vilket gör tolkningen rimlig (se figur 4 och 5).

Stenkonstruktion 102

Cirka 30 meter väster om 101 påträffades en konstruktion bestående av en kallmurad stensattkant längs med bäckfåran bestående av både rundad och kantig natursten i storlek 0,3–0,8 meter. Stenen låg i upp till tre skift, dock högst oregelbundet. I östra delen av anläggningen stack tre stockar in under stenen, mot väst låg två av stockarna på varandra (bilaga 1). Vid undersökningstillfället gick vattenni-

vån hela vägen upp mot trästockarna. Stenen låg i sådan relativ oordning att de även kunde ha tolkats som naturlig om det inte hade varit för trästockarna. Anläggningen avgränsade åt av en flack, öppen yta. Utifrån det historiska kartmaterialet ligger anläggningen ungefär på samma plats som den dammvall som finns utritad på 1759-års karta.

Stenkonstruktion 103

Konstruktionen var kallmurad och bestod av två skift av rundad natursten med inslag av mer skarpkantade stenar i storlek mellan 0,25–0,5 meter. Anläggningen dokumenterades då det förekommer så pass många rester av stenrader inom området. Utbredning åt öst var oklar då stenen gick ihop med en större stensamling som låg dikt an den befintliga bron. Stenen runt bron fungerar som erosionsskydd, 103 utgörs möjligen inte av egen konstruktion utan är då endast en förlängning av erosionsskyddet. Alternativt att en äldre konstruktion har störts eller byggts på med erosionsskyddande sten (figur 8).

Figur 7. Stenkonstruktion 101. Konstruktionen var sedan tidigare registrerat som möjligt brofäste. Anläggningen markerades med avspärningsband för att undvika skada vid de efterföljande biotopvårdande ingreppen i bäcken. I nederkant i bild syns gulsprejade stenar tillhörande stenkonstruktionen 103. Foto från söder.

Figur 8. Stenkonstruktion 103. Möjligen är konstruktionen endast en del av det erosionsskydd som ligger närmast den befintliga bron. Foto från västnordväst.

Figur 9. Stenkonstruktion 105 bestod av ett flertal kvadratisk huggna stenar inom slaggvarpen L2003:8300. I bild syns norra änden på den nord-sydligt liggande stenraden Foto från syddöst.

Hyttlämning L2003:8300

Inom den sedan tidigare registrerade slaggvarpen påträffades resterna av en möjlig stensyll (105:1–2). Syllen var kallmurad i upp till tvåskift bestod delvis av större kvadratisk sten (bilaga 1). Om stenen inte är en del av raseringsmassor utan ligger på sin ursprungliga plats kan de utgöra resterna efter den hammare som ska ha stått på platsen (figur 9).

Övrigt

Väster om undersökningsområdet påträffades resterna efter en möjlig timmerläns i kanten av bäcken (104). I direkt anslutning till lämningen återfanns dock tydliga spår av bäver. Fällda stockar av bäver tycktes blandas med den potentiella timmerlänsen (bilaga 1).

SLUTSATS

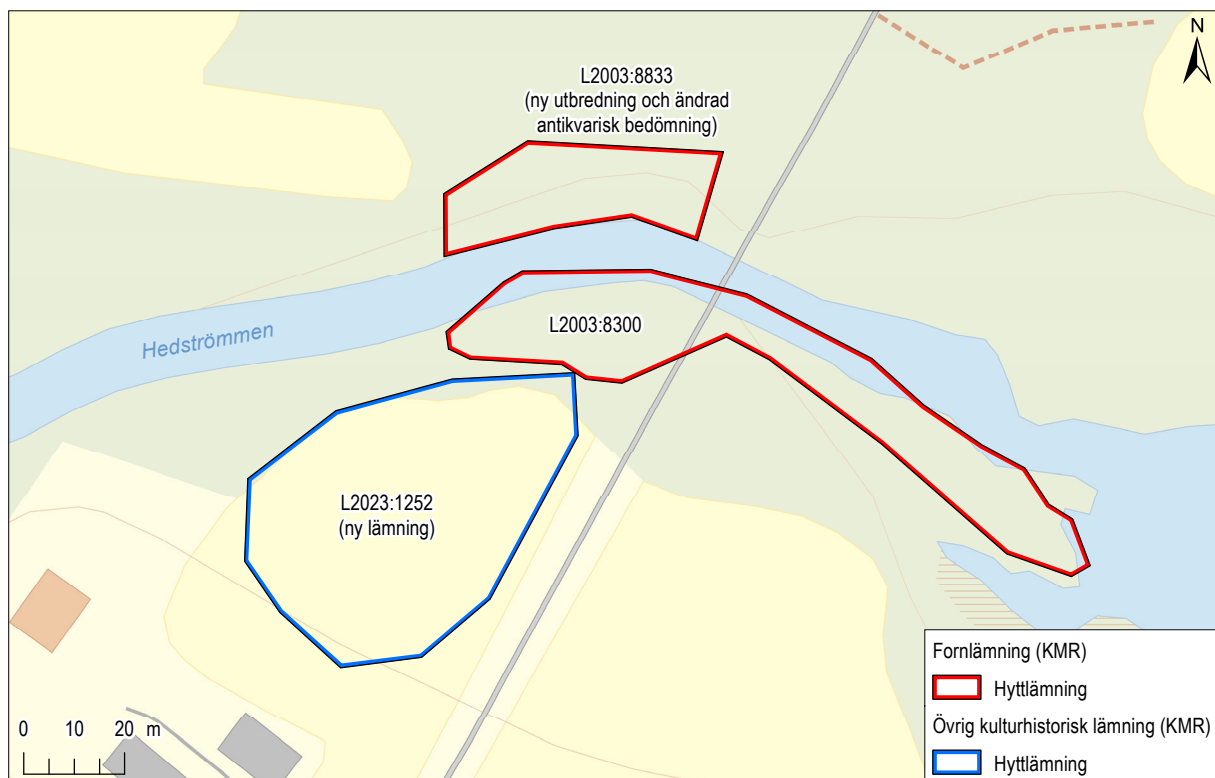
Att exakt avgöra de påträffade konstruktionernas funktion är svårt via endast en arkeologisk kontroll. Utifrån det historiska kartmaterialet och de befintliga lämningarna är det tydligt att platsen inrymt ett antal byggnader från åtminstone 1700-talet och framåt. Utifrån 1759-års karta kan stenkonstruktionen 101 potentiellt utgöra ett fundament till den dammvall som ska ha funnits på platsen. Detsamma gäller för stenkonstruktionen 102 som utifrån 1759- och 1795-års karta potentiellt kan utgöra ett äldre brofäste över Hedströmmen.

Efter den arkeologiska kontrollen har utbredningen av hyttlämningen L2003:8833 ändrats på norra sidan av bäcken där de ovan redovisade stenkonstruktionerna framkom (figur 10 och 11). Innan undersökningen var lämningen registrerade med två polygoner och en punkt (se figur 6). Lämningsinformationen var även exakt densamma som för L2003:8300.

Polygonen på norra sidan Hedströmmen har ändrats utifrån framkomsten av nya stenkonstruktioner

Lämningsnr (KMR)	Lämnings- typ	Antikvarisk bedömning	Undersöknings- status	Beskrivning av lämning
L2003:8300	Hyttlämning	Fornlämning	Ej undersökt	Slagghvarp, 140 m l (VNV-ÖSÖ), 10–25 m br och intill 1 m h, ut med bäck i fors läng bäckens S-sida samt i områdets VNV-del(högre dal) även åt dess motsatta sida. I strandhak och stundtals i bakomliggande gropig terräng, synlig, ej alltför tung, beige till brunsvart, pipig och något fluten matt slagg (hammarslagg). Enstaka stycken glansig blåslagg jämte järnklumpar och tegelstenar. Övertorvad. I områdets nedre del (ÖSÖ-del)överlagras slaggen av sand och grus. Sannolikt är denna slaggvatten-transporterad från området närmast bron till denna naturliga avlagringszon 75–100 m nedströms. I områdets SÖ-del är 3 stenistor (Ö-V), varav 1 i strandhak och 2 i fors. En utgör del i strandhak, två i fors och synliga endast vid lågvatten(fundament till ledarm). 22 m SÖ om S-del av brofäste vid foten av slutning en 11 m l (VNV-ÖSÖ) och intill 0,3 m h stenrad bestående av 0,5 till 0,6 m st stenar. Övertorvad. Både hyttslaggen och hammarslaggen synes vara jämnt fördelade över området. Inga bekräftade lämningar från hammar eller hytta. Möjliga syllstenar synliga ca 12 m V om S-brofästet i 2 partier, 11 m l och 1–3 m br (Ö-V) och 10 m l och 1,6 m bred (N-S) Övertovade. Möjligen att man nyttjat det lilla haket i ån intill och NV om slagghvarpets V begränsning. I slagghvarpets V-ligaste del iakttages också ugnrester, bränd lera och eldpåverkad sten som styrker ovanstående tolkning. Ö om slagghvarpet är ett delta i miniatyr bildat av slaggstycken och avsatta sediment.
L2003:8833	Hyttlämning	Fornlämning	Ej undersökt	Hyttlämning ca 52x15 (Ö-V). Bestående av 5 stenkonstruktioner på N-sidan bäcken. Stenrad ca 7 m V om N-del av dagens brofäste, 10 m l, 1 m b, 0,4 m h. Äldre brofäste? 10 m V om dagens brofäste en ca 7 m l (VNV-ÖSÖ), 1,6–3 m b, 0,9–1,3 m h, stensatt grund, av 0,3–0,6 m st stenar. 3 m V om denna är en 10 m l (N-S) och intill 0,8 m h, 1,3 m h stenrad i 4 skift, 0,4–0,6 m st stenar. 2 m NNÖ om denna en 7 m l (VNV-ÖSÖ) och intill 0,3 m h stenradbildande kant mot bäcken. I områdets västra del, äldre dammvall? Stenkonstruktion 8 m l (Ö-V), 4 m b, 0,4–1 m h. 3 Trästockar (N-S), 0,9–2 m l, 0,25 m b, varav 2 ligger på varandra sticker ut under stenraden. Ligger i kanten av bäckfåran. Se även Inventeringsbok.
L2023:1252	Hyttlämning	Övrig kultur- historisk lämning	Ej undersökt	Åkeryta 75x47 m (NÖ-SV) som ligger SV om den förmodade hytt- och hammar-platsen är svart av kol och sot. Se även Inventeringsbok.

Figur 10. Beskrivning från Kulturmiljöregistret (KMR) av de berörda lämningarna.

Figur 11. Ändringar i Kulturmiljöregistret (KMR) av de berörda lämningarna. Mot bakgrund av Fastighetskartan, skala 1:1 500.

och punkten har tagits bort. Lämningsbeskrivningarna har nu delats upp för att beskriva den faktiska lämningen, information om de nya stenkonstruktionerna har adderats till de redan existerande. Den antikvariska statusen på lämningen har ändrats från *övrig kulturhistorisk lämning* till *fornlämning* då den konstruktion som tolkats som möjlig dammvall samt möjligt brofundament troligen tillkommit före 1850.

Polygonen söder om Hedströmmen ingick i samma lämning (L2003:8833) men beskrev endast att den åker som polygonen låg inom var svart av sot och kol. Denna polygon har raderats och ersatts med ett nytt individuellt lämningsnummer (L2023:1252) för att enklare skilja de olika lämningarna i mellan. L2023:1252 har registrerats som en *övrig kulturhistorisk lämning* (figur 10 och 11).

REFERENSER

Litteratur

BERGER, Å. 2017. *Dammen vid Baggå bruk Arkeologisk undersökning i form av schaktkontroll i samband med utrivning av damm inom Skinnskatteberg 55:1, Skinnskattebergs socken och kommun, Västmanlands län*. Rapporter från Arkeologikonsult 2017:3104.

Digitala källor

Kulturmiljöregistret (KMR)
Riksantikvarieämbetets söktjänst (Fornsök) med alla kända registrerade fornlämningar och övriga kulturhistoriska lämningar i Sverige
<https://app.raa.se/open/fornsok/>

Kartor

Lantmäterimyndighetens arkiv
Skommarbo, gränsbestämning 1795
Skinnskattebergs socken, Västmanlands län
Aktbeteckning: 19-ski-134, blad 2
Lantmätare: Okänd

Skommarbo, konceptkarta 1759
Skinnskattebergs socken, Västmanlands län
Aktbeteckning: 19-ski-106
Lantmätare: Per Billschier

Lantmäteristyrelsens arkiv
Skommarbo nr 1, geometrisk avmätning 1759
Skinnskattebergs socken, Västmanlands län
Aktbeteckning: T54-71:1
Lantmätare: Per Billschier

BILAGA 1. KONTEXTER

Kontext	Objekt	Lämnings-nr (KMR)	Längd x bredd (m)	Höjd/djup (m)	Beskrivning
101	Brofäste	L2003:8833	7 x 1,6–3	0,9–1,3	Stenkonstruktion cirka 10 meter väst om befintlig bro, norra sidan bäcken, dikt ann bäckfåran. Kallmurad med natursten i storleken 0,3–0,6 m, delvis lagd med flat sida mot bäcken, lagd i minst två skift. Övertorvad och troligen delvis utrasad i bäckfåra. Avgränsad i väst av större markfast block. Tidigare tolkad som brofäste, överstämmer med kartmaterialet från 1700-talet.
102	Dammvall	L2003:8833	8 x 4	0,4–1	Rest av stenrad i kanten av bäckfåran mot norr bestående av både rundad och kantig natursten i storlek 0,3–0,8 m. I östra delen av anläggningen stack tre stockar (N–S) in under den sten som låg i strandkanten, mot väst låg två av stockarna på varandra. Stockarna var ca 0,9–2 x 0,25 m. Stenen låg oregelbundet i strandkanten, inga tydligt lagda skift, potentiellt i upp till tre skift. Utan stockarna hade stenen möjligen tolkats som naturlig. Vid undersökningstillfället gick vattennivån hela vägen upp mot trästockarna. Övertorvad och delvis trädbeväxt. Rensad/öppen yta/platå direkt norr om stenraden. Möjligen rest av fundament till dammvall baserat på 1759-års karta.
103	Stenkonstruktion	L2003:8833	10 x 1	0,4	Möjlig stenrad (VNV–ÖSÖ) ca 7 m väst om befintlig bro. Primärt rundad natursten med inslag av mer skarpkantade stenar, låg i två skift. Stenstorlek ca 0,25–0,5. Oklar utbredning åt öst då stenen går ihop med en större stensamling som ligger dikt an bron, troligen som erosionsskydd, utgörs potentiellt inte av en egen konstruktion utan är då endast en förlängning av erosionsskyddet. Avgränsades åt syd av berghäll, anläggningen låg delvis på denna.
104	Timmerläns	-	20 x 3(?)	-	Möjlig rest av timmerläns bestående av minst sju stockar, dokumenterades vid högvatten och består troligen av fler. Låg längs södra sidan bäcken. I direkt anslutning till anläggningen återfanns dock tydliga spår av åverkan på de träd som fanns på platsen av bäver. Det gick inte att urskilja om djurlivet gjort någon åverkan på länsen, eller om det faktiskt utgjordes av en timmerläns. Längden och bredden är en uppskattning då anläggningen låg under vatten.
105:1	Stensyll	Del av L2003:8300	11 x 1–3	0,5	Möjlig rest av stensyll inom slagghvarp (Ö–V). Övertorvad och beväxt, stenen låg dock tillsynes på rad och utgjordes delvis av tydliga syllstenar med kvadratisk form, stenstorlek mellan 0,25–0,65 m. Låg i upp till två skift, kallmurad och lätt L-formad. Oklart om stenen är utrasad men anläggningen avgränsas åt syd av en större flack yta.
105:2	Stensyll	Del av L2003:8300	10 x 1,6	0,5	Möjlig rest av stensyll inom slagghvarp (N–S). Övertorvad och beväxt. Tydligt kvadratisk och huggen större sten i norr, syllen fortsatte ca 10 m åt söder, ytterligare en tydligt huggen sten centralt, stenstorlek mellan 0,25–0,75 m. På stenen låg jord och slagg vilket gav anläggningen en välvd form. Avgränsades åt öst av en flack och öppen yta. Låg ca 4 m väst om 105:1.

Rapporter från Arkeologikonsult 2023:3643